

INNOWACJA PEDAGOGICZNA

SPOTKANIA

TEATRALNO-DZIENNIKARSKO-FILMOWE

Katarzyna Basiura

Regina Galicka

Renata Gałka

**Zespół Szkół im. J. Kochanowskiego
w Toporzysku**

PROJEKT INNOWACJI

Nazwa szkoły:

Autor:

Temat: – spotkania
teatralno-dziennikarsko-filmowe

Przedmiot: język polski, zajęcia artystyczne, zajęcia pozalekcyjne

Rodzaj innowacji: organizacyjno – metodyczna

Data wprowadzenia: 01.11.2014 r.

Data zakończenia: 30.05.2016 r.

Innowacja pedagogiczna zachowuje cele kształcenia i umiejętności uczniów określone w podstawie programowej (w zakresie czytania i słuchania, samokształcenia i docierania do informacji, świadomości językowej, interpretacji, tworzenia wypowiedzi).

Innowacja rozwija umiejętności kluczowe niezbędne do podjęcia nauki w kolejnym etapie kształcenia i funkcjonowania w życiu społecznym.

OPIS PROJEKTU

1. Celowość wprowadzenia innowacji

Gimnazjaliści w Toporzysku to ludzie pełni pasji i zainteresowań, których możliwości rozwoju są ograniczone przez ich miejsce zamieszkania. Brak ośrodków kulturalnych, takich jak: kino, teatr czy galeria sztuki nie pozwalają młodzieży w wystarczającym stopniu pogłębiać ich artystycznej duszy.

Uczeń gimnazjum – to młody człowiek, mający wiele zainteresowań i pasji, poszukujący swej drogi życiowej, autorytetów, korzystający z rad rodziców czy pedagogów.

Nauczyciel jest przewodnikiem, który ma wskazać ścieżkę, po której może iść młody człowiek. To osoba, która inspiruje, zachęca do podejmowania działań, przygotowuje do życia w dynamicznie rozwijającym się świecie.

Ja chciałabym pełnić taką rolę, proponując młodzieży udział w trzyletnim cyklu zajęć w klasie teatralno – dziennikarsko - filmowej.

Od wielu lat pracuję z młodzieżą i zauważam konieczność usystematyzowania i pogłębiania wiedzy z zakresu teatru, filmu i dziennikarstwa.

Spotkania pozwalają uczniom w interesujący sposób zagospodarować swój wolny czas (zajęcia są pozalekcyjne) oraz zaprezentować własne umiejętności nie tylko społeczności szkolnej, ale również społeczności lokalnej.

Podstawowym założeniem innowacji jest kształtowanie osobowości uczniów, przygotowanie do odbioru sztuki, aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym szkoły i środowiska lokalnego. Ponadto działalność artystyczna młodzieży kształtuje w nich poczucie odpowiedzialności, rzetelności i sumienności, poszanowania pracy własnej i innych oraz przygotowuje ich do funkcjonowania w różnych rolach w przyszłym życiu rodzinnym i społecznym. Uczniowie, oprócz nabywania elementarnych wiadomości na temat teatru, dziennikarstwa i filmu, będą mogli zaprezentować własne umiejętności w tych dziedzinach. Dwuletni cykl pracy rozwinię w nich umiejętność pracy w zespole, komunikowania się i współdziałania, skutecznego porozumiewania się w różnych sytuacjach oraz poczucie odpowiedzialności za pracę wszystkich uczestników. Utrwali pozytywne cechy charakteru, takie jak tolerancja, życzliwość, otwartość, szacunek, koncentracja, pracowitość, rzetelność, pomysłowość, asertywność, samokształcenie, umiejętność stałego rozwoju własnej osobowości i samooceny.

Ponadto innowacja w życiu kulturalnym szkoły i środowiska lokalnego przy współpracy z rodzicami,

Teatr

Teatr to wcielanie się w role, zakładanie masek, to rodzaj sztuki widowiskowej, w której każdy może być kimś innym. Być może dlatego zajęcia teatralne cieszą się tak dużym zainteresowaniem.

Od 2005r. prowadzę w Gimnazjum nr 1 w Koronowie koło teatralne. Zauważyłam, że uczniowie bardzo chętnie uczestniczą w zajęciach teatralnych. Młodzież przychodzi po to, by rozwijać swe pasje, wspólnie pracować

nad nowymi projektami, realizować się twórczo.

Do mojej grupy zgłaszają się gimnazjaliści o różnym stopniu zaangażowania i zaawansowania. Jedni mają doświadczenie i wiedzę, gdyż w szkole podstawowej brali udział w tego typu zajęciach, inni po raz pierwszy chcą spróbować sił, zmierzyć się z nowymi zadaniami.

Zauważam więc konieczność usystematyzowania wiedzy i zaplanowania działań instruktora oraz młodzieży. Taką możliwość daje klasa o rozszerzonej edukacji teatralnej. Systematyczna praca w cyklu trzyletnim pozwoli na pogłębianie zagadnień teatralnych realizowanych na poziomie gimnazjum.

Dziennikarstwo

W dobie Internetu i mediów młody człowiek nie wyobraża sobie funkcjonowania bez technologii informacyjnej.

Młodzież chętnie wypowiada się na czatach, zakłada blogi (na których umieszcza swoje komentarze, zdjęcia, filmiki), porozumiewa się przy pomocy komunikatorów, wiadomości przesyła e-mailem. Kontakt ze światem powoduje, że uczniowie często publikują swe prace, artykuły, zadania domowe, dzielą się opiniami i komentarzami, przyjmując rolę redaktorów.

Jedną z form aktywizowania uczniów jest umożliwienie im tworzenia własnych artykułów i upublicznianie ich. Ważne jest więc, by robili to poprawnie i zgodnie z zasadami publikacji. Powinni znać podstawowe formy dziennikarskie, wiedzieć czym jest prawo autorskie i plagiat.

Chciałabym wykorzystać potencjał uczniów, zachęcić do założenia blogu, gazetki internetowej, publikowania w sieci, dzielenia się wrażeniami, np. po obejrzeniu przedstawienia, komentowania wydarzeń z życia klasy i szkoły.

Uważam, że młody człowiek powinien sprawnie wyszukiwać informacje i przekazywać je odbiorcom. Umiejętnie komunikować się werbalnie i niewerbalnie, stosując przy tym normy poprawności językowej. W sposób odpowiedzialny korzystać z środków masowej komunikacji, tj. prasa, telewizja,

radio czy Internet. Klasa o rozszerzonej edukacji dziennikarskiej umożliwi realizację tych zadań.

Film

Film to rodzaj sztuki, z którą uczniowie mają styczność niemal od urodzenia. Codziennie oglądają filmy i seriale. Podejmują własne próby kręcenia filmów przy pomocy telefonów komórkowych.

Prowadząc w szkole zajęcia artystyczne zauważyłam, że istnieje konieczność rozwijania zainteresowań filmowych. Obecnie uczniowie dysponują sprzętem, który umożliwia im odbiór i nakręcenie filmu. Samodzielnie podejmują takie próby, często nie mając przygotowania merytorycznego. Ich wiedza ogranicza się tylko do kina popularnego. Młodzież nie zna historii kina ani klasyki filmowej, nie potrafi wymienić produkcji współczesnych, nie zna języka filmu i etapów jego powstawania.

Istnieje więc potrzeba usystematyzowania wiedzy o filmie, odczytywania intencji reżysera, analizy motywów działań bohaterów. Ważna jest też umiejętność nakręcenia filmu, od opracowania scenariusza i scenopisu, po montaż i udźwiękowanie.

Chciałabym, aby dzięki poszerzeniu wiedzy o filmie, moi uczniowie stali się odpowiedzialnymi i świadomymi znawcami kultury obrazu i reżyserami – amatorami, gotowymi stawić czoła trudnym zadaniom twórcy filmu.

Obserwacje, rozmowy z uczniami, rodzicami i nauczycielami oraz odbyte szkolenia stały się inspiracją do napisania tej innowacji pedagogicznej.

Doświadczenie zawodowe utwierdziło mnie w przekonaniu o konieczności funkcjonowania takiej klasy w naszej szkole.

2. Założenia ogólne

- Innowacją zostaną objęci uczniowie klasy pierwszej, którzy

w trzyletnim cyklu będą systematyzować i poszerzać wiedzę z zakresu teatru, dziennikarstwa i filmu.

- Czas realizacji: 1.09.2011- 30.05.2014r.
- Treści programowe zawarte w innowacji będą realizowane w ramach zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych.
- Przewiduje się cotygodniowe spotkania pozalekcyjne w wymiarze 1 godziny lekcyjnej.
- Dodatkowo na każdym poziomie nauczania przewiduje się zajęcia rozwijające zainteresowania informatyczne i językowe (w oparciu o art.42 ust.2)
- Realizacja tych zadań przewidziana jest na trzech poziomach edukacyjnych:
 - ✓ klasa I – edukacja teatralna
 - ✓ klasa II – edukacja dziennikarska
 - ✓ klasa III – edukacja filmowa

3. Cele programu

Cel główny:

✓ kształtowanie i doskonalenie umiejętności sprawnego poruszania się w świecie kultury, mass mediów i technologii informacyjnej; świadomego i odpowiedzialnego odbioru żywego słowa i obrazu; rozwijanie umiejętności społecznych ucznia.

Cele szczegółowe:

- ✓ rozwijanie zainteresowań uczniów oraz ich indywidualnych zdolności;
- ✓ rozwijanie osobowości ucznia;
- ✓ rozbudzanie potrzeb kulturalnych uczniów;
- ✓ uczenie odpowiedzialności, rzetelności, dyscypliny, punktualności;

- ✓ kształtowanie aktywnych, twórczych postaw;
- ✓ rozwijanie pozytywnych cech charakteru;
- ✓ przygotowywanie do udziału w konkursach;
- ✓ propagowanie poprawnej polszczyzny;
- ✓ wyposażanie uczniów w ogólną wiedzę na temat historii teatru i filmu; etapów ich rozwoju, znanych dramaturgów, reżyserów, współczesnych tendencji, warsztatu pracy aktora teatralnego i filmowego;
- ✓ poznanie różnorodnych technik i form teatralnych;
- ✓ przybliżenie młodzieży wartości tkwiących w literaturze dramatycznej i filmie;
- ✓ nabycie umiejętności pracy w zespole, współtworzenia dzieła scenicznego i filmowego;
- ✓ zapoznanie z formami dziennikarskimi, warsztatem pracy dziennikarza;
- ✓ opanowanie umiejętności redagowania różnego rodzaju tekstów publicystycznych;
- ✓ doskonalenie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej;
- ✓ kształtowanie umiejętności wykorzystania programów komputerowych do redagowania tekstów, montażu filmu;
- ✓ posługiwanie się nowoczesnymi środkami technicznymi: komputerem (Internetem), aparatem cyfrowym, kamerą cyfrową, dyktafonem;
- ✓ kształcenie umiejętności świadomego i bezpiecznego korzystania z mediów;
- ✓ ukazanie potrzeby korzystania z różnych źródeł, tekstów kultury.

4. Metody i formy pracy

Podczas zajęć uczniowie będą pracowali indywidualnie, grupowo oraz zbiorowo w zależności od realizowanych zagadnień z wykorzystaniem różnych metod, w tym szczególnie metod i technik aktywizujących /tj. burza mózgów, mapa pojęciowa, piramida priorytetów, dyskusja, drzewko decyzyjne, metaplan, metoda projektów, drama; techniki teatralne: inscenizacja, etiuda, pantomima, improwizacja/, metod ćwiczeniowych; metod podających /mini wykład, pogadanka, prelekcja/.

Inne formy pracy to spotkania z ciekawymi ludźmi, np. redaktorami lokalnych gazet, wyjazd na przedstawienie teatralne, wyjazd do redakcji gazety, współpraca z zaprzyjaźnionym kołem teatralnym - wymiana doświadczeń, wspólne warsztaty.

5. Oczekiwane efekty

W wyniku trzyletniego cyklu uczeń będzie:

- ✓ przygotowany do tworzenia i odbioru dzieła scenicznego i filmowego;
- ✓ umiał pracować w grupie;
- ✓ aktywnie uczestniczył w życiu szkoły i środowiska; promował szkołę;
- ✓ pogłębiał i systematyzował wiedzę z dziedziny teatru, filmu i form dziennikarskich;
- ✓ wykorzystywał w praktycznym działaniu zdobytą wiedzę i umiejętności;
- ✓ doskonalił dykcję, intonację, modulację i interpretację głosową;
- ✓ znał i rozumiał pojęcia dotyczące budowy teatru, różnych form i technik teatralnych, warsztatu pracy aktora;
- ✓ posługiwał się terminologią teatralną i filmową;
- ✓ stosował w praktyce umiejętności i wiedzę z zakresu teatru – podczas tworzenia inscenizacji (scenografia, kostiumy, rekwizyty);

- ✓ potrafił wejść w różne role i stworzyć kreację postaci;
- ✓ umiał stosować formy dziennikarskie z zachowaniem poprawności językowej;
- ✓ szukał ciekawych tematów w środowisku;
- ✓ planował pracę redakcyjną;
- ✓ świadomie korzystał z różnych źródeł informacji;
- ✓ potrafił wskazać podstawowe cechy gatunków filmowych analizować dzieło filmowe;
- ✓ posiadał wiedzę związaną z produkcją oraz budową dzieła filmowego;
- ✓ umiał zaplanować pracę nad filmem, jego montażem;
- ✓ dostrzegał związek obrazu filmowego ze światem wartości;
- ✓ potrafił dokonać samooceny - spojrzeć krytycznie na dokonania własne i innych.

6. Tematyka prowadzonych zajęć

Tematy zajęć zostały opracowane w oparciu o podstawę programową i mają charakter otwarty. Nauczyciel w zależności od potrzeb, zainteresowania i możliwości uczniów poszerza je lub modyfikuje.

✓ klasa I - edukacja teatralna

Tematyka realizowanych zajęć w klasie I uwzględnia omówienie trzech lektur (Sofokles „Antygona”, Wiliam Szekspir „Romeo i Julia”, Adam Mickiewicz „Dziady” cz.II) zgodnie z programem nauczania języka polskiego w gimnazjum, poszerzenie wiedzy z zakresu teatru, jak również praktyczne doskonalenie teatralnych umiejętności. Przewiduję również przeprowadzenie warsztatów teatralnych wspólnie z kołem teatralnym z zaprzyjaźnionego gimnazjum oraz wyjazd do teatru.

Efektem rocznej pracy będzie wystawienie sztuki teatralnej dla rodziców lub innych widzów inspirowanej wybranym utworem dramatycznym, omówionym podczas zajęć.

Tematyka zajęć:

- Czym jest teatr? Gromadzimy pojęcia związane z teatrem.
- Teatry w Polsce- zapoznanie z różnymi typami teatrów.
- Ludzie teatru.
- Zasady zachowania w teatrze – redagujemy teatralny savoir- vivre.
- Skąd się wziął teatr? Geneza teatru starożytnego.
- „Antygona” Sofoklesa jako przykład utworu dramatycznego.
- Na czym polega warsztat pracy aktora?
- Poznajemy różne techniki teatralne.
- Teatr Szekspira. „Romeo i Julia” – przykładem dramatu renesansowego.
- Próby reżyserskie scenek, etiud.
- Romantyczne spojrzenie na teatr. „Dziady” cz.II A. Mickiewicza – przykładem dramatu romantycznego.
- Gimnastyka buzi i języka – czyli ćwiczenia dykcyjne.
- Przygotowujemy przedstawienie – omawiamy propozycje scenariuszy.
- Czytanie tekstu z podziałem na role.
- Przygotowujemy przedstawienie – inscenizację opartą na jednym z omówionych dramatów.

✓ klasa II – edukacja dziennikarska

Tematyka realizowanych zajęć w klasie II uwzględnia doskonalenie umiejętności redagowania dłuższych form wypowiedzi pisemnych zgodnie z podstawą programową oraz zapoznanie z nowymi formami, np. felietonem czy esejem.

Uczniowie zapoznają się z historią mediów, podejmą próby napisania własnych artykułów, będą doskonalić umiejętność korzystania z komputera. Większość zajęć będzie realizowana w pracowni komputerowej.

W ramach zajęć przewiduję spotkania z dziennikarzami oraz wyjazd do redakcji gazety lub radia. Między zajęciami uczniowie samodzielnie będą gromadzić materiały niezbędne do opracowywania artykułów prasowych.

Efektom pracy będzie umieszczenie artykułów, komentarzy, refleksji młodzieży na blogu klasy lub stronie internetowej naszej szkoły – gazетка internetowa (aktualizowanej na bieżąco w ciągu roku szkolnego) i publikowanie w lokalnej prasie.

Podsumowaniem będzie wydrukowanie prac i zebranie ich w formie gazetki klasowej, która zostanie przekazana rodzicom na zebraniu podsumowującym pracę młodzieży z zakresie rozwijania edukacji dziennikarskiej.

Tematyka zajęć:

- Historia mediów – czyli jak to się wszystko zaczęło.
- Internet – medium bez którego nie można się dziś obejść.
- Gazetka internetowa – jak ją redagować?
- Komputer – narzędziem pracy dziennikarza.
- Przegląd prasy – zapoznanie z różnymi formami dziennikarskimi.
- Na czym polega praca dziennikarza?
- O komunikacji werbalnej i niewerbalnej.
- Zapoznanie z gatunkami informacyjnymi.
- O czym musimy pamiętać redagując notatkę prasową i artykuł informacyjny?
- Jak skonstruować newsa?
- Adiustacja czyli redagowanie tekstu.
- Doskonalenie umiejętności redagowania tekstów informacyjno – publicystycznych: /wywiad sprawozdanie, recenzja, reportaż/felieton, esej

✓ klasa III – edukacja filmowa

Tematyka realizowanych zajęć w klasie III zakłada uporządkowanie i pogłębienie wiedzy o filmie. Uczniowie zapoznają się z historią filmu, poszerzą wiedzę na temat gatunków filmowych, miejsc i wydarzeń kulturalnych, osób związanych z filmem, będą mieli możliwość praktycznego sprawdzenia swojej wiedzy poprzez nakręcenie filmu.

Film będzie dotyczyć wydarzeń klasowych szkolnych lub środowiskowych, bezpośrednio związanych z uczniami klasy.

Efektem rocznej pracy będzie zaprezentowanie filmu rodzicom bądź radzie pedagogicznej.

Tematyka zajęć:

- Początki filmu.
- Co nieco o żywym obrazie- czyli pojęcia związane z filmem.
- Filmoznawstwo – dziedzina nauki o filmie.
- Film i jego twórcy.
- Zawody związane z filmem.
- Zapoznanie z różnorodnymi gatunkami filmowymi.
- Filmy biograficzny i dokumentalny.
- Filmowe adaptacje literatury.
- Kino artystyczne.
- Wydarzenia kulturalne związane z filmem.
- Światowe centra kinematografii.
- Najlepiej opłacany zawód świata – aktor.
- Reżyser, którego cenię.
- Film a gry komputerowe.
- Etapy pracy nad filmem.
- Przygotowanie filmu z życia klasy.

7. Ewaluacja innowacji

Ewaluacja innowacji będzie realizowana w formie ankiet. Celem ewaluacji będzie uzyskanie informacji na temat oczekiwań uczniów, następnie ich realizacji i efektów w rozwoju zainteresowań teatralnych, filmowych i dziennikarskich młodzieży.

Ankietowani będą rodzice oraz uczniowie klasy, a wyniki w formie sprawozdania zostaną przedstawione dyrekcji szkoły oraz rodzicom po każdym etapie edukacji.

Ankiety pozwolą na porównanie zamierzonych celów z osiągniętymi rezultatami, wyciągnięcie wniosków do dalszej pracy i zaplanowanie w przyszłości działań z uwzględnieniem uwag i spostrzeżeń ankietowanych.

Sprawozdanie z realizacji innowacji pedagogicznej

Aktor, dziennikarz czy filmowiec? Spotkania dziennikarsko-teatralno-filmowe

Innowacja *Aktor, dziennikarz czy filmowiec? Spotkania teatralno-dziennikarsko-filmowe* była prowadzona w Zespole Szkół im. J. Kochanowskiego w Toporzysku od 01.11.2014 r.

do 30.05.2016 r. przez p. **Katarzynę Basiurę, Reginę Galicką oraz Renatę Galkę.**

W ramach innowacji zostały podjęte następujące działania:

1. Wyjazdy na **spektakle teatralne:**

- *Błysk rekina* (Teatr Ludowy w Krakowie)
- *Balladyna* (MOK w Nowym Targu)
- *Królowa Śniegu* (Teatr Ludowy w Krakowie)
- *Mały Książę* (MOK w Nowym Targu)
- *Zemsta* (MOK w Nowym Targu)
- *Ania z Zielonego Wzgórza* (MOK w Nowym Targu)
- *Feniks leci do słońca* (Teatr Ludowy w Krakowie)
- *Mayday* (Teatr Bagatela w Krakowie)

2. Redagowanie **gazetki szkolnej „Gagatek”**, wydawanej raz w miesiącu.

3. „**Lekcje filmowe**” prowadzone w ramach zajęć z języka polskiego oraz zajęć artystycznych, podczas których uczniowie zapoznali się z historią kina, tajnikami sztuki filmowej oraz gatunkami filmowymi.

4. Nagrywanie własnych **audycji radiowych, reportaży filmowych, wywiadów** oraz **słuchowiska radiowego** na podstawie powieści C. Collodi *Pinokio*.

5. Przygotowanie **przedstawień teatralnych** prezentowanych na forum szkoły oraz dla środowiska lokalnego:

- Inscenizacja „Dziadów” A. Mickiewicza (lekcja otwarta);
- „Jak przygotować się do świąt Bożego Narodzenia” (projekt edukacyjny);
- „Mój Chrystus połamany” (projekt edukacyjny);
- „Jasełka po góralsku” (dla społeczności lokalnej);
- „Znikające bajki” (dla społeczności lokalnej);
- „Przypowieść o czarnych i białych aniołach” (dla społeczności lokalnej);
- „Jaką miarą mierzysz, taką ci oddadzą” (projekt edukacyjny);
- „Nic dwa razy” (**wyróżnienie** w Powiatowym Festiwalu Teatrów Dzieci i Młodzieży „BAJDUREK”);
- „Randka ciemno” (**III miejsce** w II Gminnym Festiwalu Talentów).

6. Koordynowanie **projektów edukacyjnych**:

- „Jak przygotować przedstawienie teatralne?”;
- „Jak redagować szkolną gazetę?”;
- „Jaką miarą mierzysz, taką ci oddadzą”.

7. Udział w konkursach:

- **I miejsce** – nagranie fotocastu w ramach konkursu „U nas się czyta” organizowanego przez Fundację „Czytam. Zawsze warto” w ramach zadania publicznego województwa małopolskiego pod nazwą „Małopolskie czytanie dla uczniów szkół gimnazjalnych”.
- **I miejsce** – nagranie filmu promującego twórczość województwa małopolskiego w ramach konkursu „Poczytam Ci... na Facebooku” organizowanego przez Stowarzyszenie „Raciechowice”.
- **udział w konkursie** – nagranie filmu promującego czytelnictwo w ramach konkursu „Książki naszych marzeń” organizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

8. Zorganizowanie **konkursów i festiwali**:

- II Gminny Festiwal Talentów;
- VII Szkolny Konkurs Recytatorski „Mam talent!”
- IX Piknik Rodzinny

9. Zaproszenie **aktorów z teatru w Krakowie ze spektaklem „Horn”** (prezentowanym dla uczniów gimnazjum).

Ewaluacja:

W ramach podsumowania innowacji, wśród rodziców i uczniów gimnazjum, zostały przeprowadzone ankiety. Ich celem było uzyskanie informacji na temat teatralnych, filmowych

i dziennikarskich zainteresowań uczniów. Ankiety wykazały, że 98% badanych gimnazjalistów uznało, że udział w innowacji pogłębiło ich wiedzę na temat dziedzin sztuki objętych innowacją. Ponadto 95% uczniów stwierdziło, że poprzez zajęcia zorganizowane w ramach innowacji rozwinęli swoje zainteresowania z zakresu teatru, filmu i dziennikarstwa. Natomiast 100% ankietowanych rodziców uznało, że zajęcia przyczyniły się do indywidualnego rozwoju ich dziecka. Ponadto umożliwiły one młodzieży rozwinięcie umiejętności współpracy w grupie, co potwierdziło 97% ankietowanych uczniów i rodziców.

Wnioski:

Należy:

- kształtować i doskonalić umiejętności sprawnego poruszania się w świecie kultury, mass mediów i technologii informacyjnej;
- przygotować uczniów do świadomego i odpowiedzialnego odbioru żywego słowa i obrazu;
- rozwijać umiejętności społeczne.

K. Basiura, R. Galicka, R. Gałka